

Falun 10 februari 2025

Synpunkter på Svenska kyrkans utredning Kyrkan och skogen: Ansvar, handling och hopp (SKU 2024:2)

Falu skogsgrupp är ett informellt nätverk för dem som vill arbeta aktivt för att bevara skyddsvärd skog, både för dess egen skull och för framtida generationer. Skogsgruppen har ett 20-tal aktiva deltagare och är en underavdelning till Naturskyddsföreningen i Falun.

Övergripande

Inledningsvis vill vi framhålla att vi är mycket positivt inställda till utredningens helhetsperspektiv och ställer oss helt bakom målen med skogsförvaltningen, dock med några få undantag, vilka framgår av synpunkterna och förslagen nedan.

Kravet på ekonomisk avkastning

Att nuvarande skrivning i kyrkoordningen om högsta möjliga totalavkastning utgår, anser vi är avgörande för omställningen till en hållbar förvaltning av kyrkans skogar. På längre sikt och som en följd av detta kommer de föreslagna förändringarna troligen att leda till högre ekonomisk avkastning, en uppfattning vi verkar dela med utredningen (s. 320, 334 och 336). De accelererande klimatförändringarna, framför allt i form av torka, har sedan ett drygt decennium redan lett till att skogens tillväxt minskat, särskilt i den södra halvan av landet. Även sättet skogen brukas på är en trolig orsak.

Brukningssmetoder och andelen avsatt skog

Förslaget att avsätta 20 procent av den produktiva skogsmarken för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder är bra. Ännu bättre vore en *avsättning på 30 procent eller mer*, i linje med EU:s naturrestaureringslag, vars mål är att åtgärderna ”bör omfatta minst 20 % av EU:s land- och havsområden senast 2030, och i slutändan alla ekosystem som behöver återställas senast 2050”¹.

1 [EU:s #NatureRestoration Law \(lag om återställande av naturen\)](#)

Strävan borde också vara att *helt avstå från kalhyggesbruk* och istället tillämpa naturnära metoder, som blädning och luckor, på resterande 70 procent. Det förutsätter i så fall också att skrivningarna i utredningens förslag där det talas om ”en mångfald av bruksmetoder” exkluderar kalhyggesbruk.

Vi förstår dock att det av olika skäl kan vara svårt att genast överge kalhyggesbruket och därför stöder vi de mindre skadliga former av denna bruksmetod som föreslås.

Försiktighet och skyddsåtgärder

Termen *motverka* i utredningens förslag på sidan 321 under 12.5.5 bör ersättas med *förhindra* då det är en starkare skrivning. Det bör alltså stå ”Förvaltningen ska vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att *förhindra* skada för miljö- och kulturmiljövärden”. Detta tycker vi också rimmar bättre med utredningens egen formulering längst ned på samma sida: ”Om sådana skydds- och försiktighetsåtgärder inte kan vidtas eller bedöms som otillräckliga, ska förvaltningen *avstå* från planerade bruksåtgärder...”.

Uppföljning

Förslaget att ersätta det nuvarande samrådet med en årlig redovisning till kyrkomötet är bra. I linje med utredningens eget konstaterande på s. 318 att ”styrning och tillsyn är två sidor av samma mynt” vore det ännu bättre om den årliga redovisningen kompletteras med under året *kontinuerliga uppföljningar på några kritiska punkter*. Med tanke på det inomkyrkliga motstånd som redan formerats (se DN 2025-01-22) och av de skäl som utredarna själva pekar på (s. 340), kan det antas att utredningens förslag även fortsättningsvis kommer att möta motstånd från personal inom egendomsförvaltningarna. Därför ställs extra höga krav på effektiv styrning och uppföljning.

Urfolksrättens principer

Att kyrkan enligt förslaget vill leva upp till urfolksrättens principer fullt ut är föredömligt. Att man i det avseendet går längre än vad FSC-certifieringen innebär är inte bara bra utan nödvändigt, liksom att förvaltningen ska inhämta samebyns samtycke redan innan beslut om initiering av en vindkraftsetablering sker. Om kyrkan verkligen menar allvar borde man dock gå längre än vad som stadgas i den föreslagna nya paragrafen 46 kap. 3 a § i kyrkoordningen. Den nuvarande skrivningen: ”En åtgärd i förvaltningen av en prästlönefastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett fritt och informerat samtycke lämnats av den berörda samebyn”, öppnar för en uppluckring av den deklarerade intentionen ovan. Genom att stryka ”direkt och betydande” skulle renskötarna själva ges tolkningsföreträde i frågan, vilket dessutom föreslås i skälen för förslaget.

Samarbete

Till sist noterar vi med glädje förslaget att Svenska kyrkan välkomnar samarbete med miljörelsen. Falu skogsgrupp och Naturskyddsföreningen i Falun *ser alltså fram emot att tillsammans med Svenska kyrkan rädda de sista spillrorna av skyddsvärd skog och att på sikt återställa det som redan är förstört!*